

15
DISSERTATIO PHILOLOGICA.
AD LOCVM
2 THESSAL. II, I--I2.

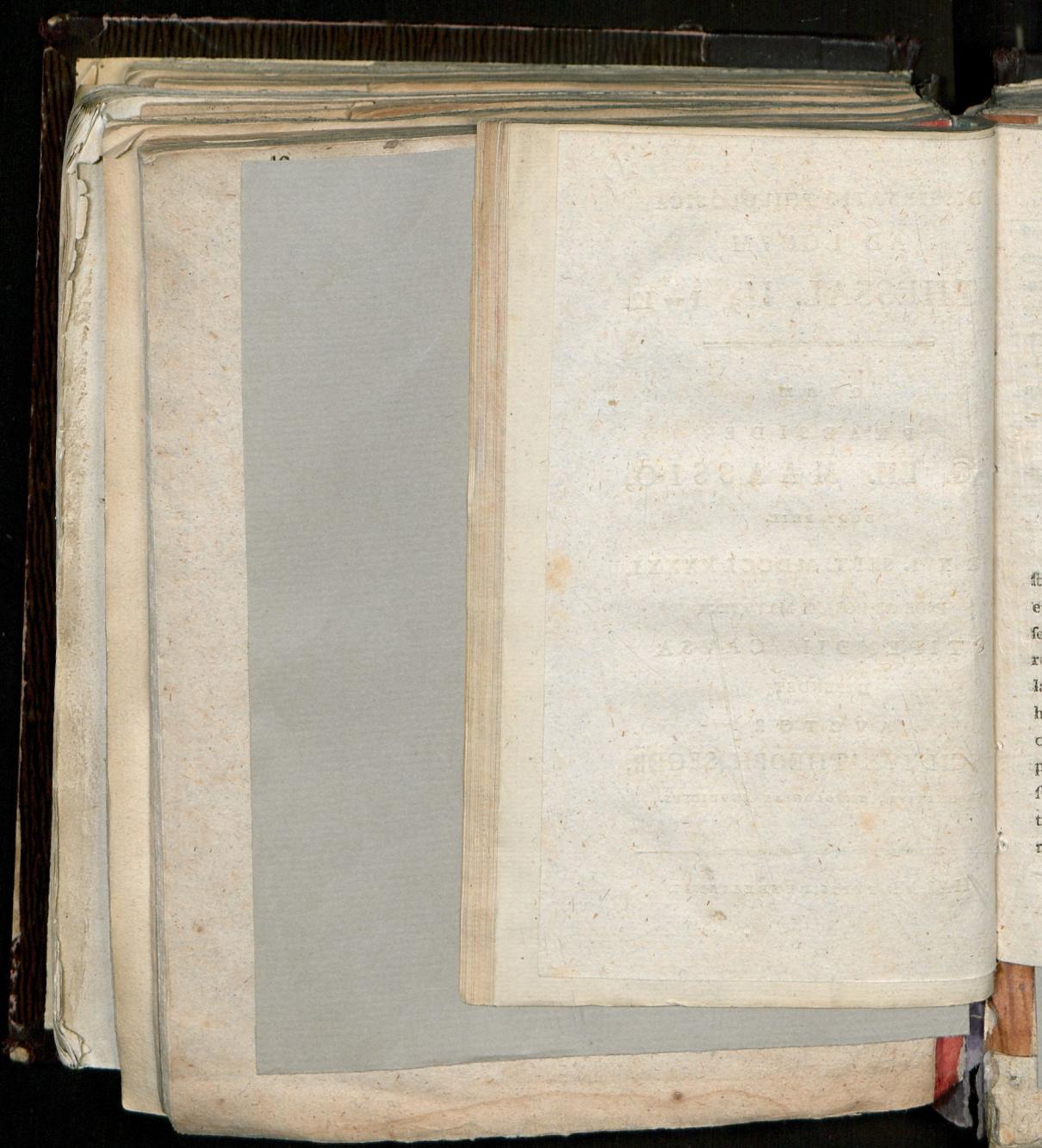
1791. 1.
10c
QVAM
PRAESIDE
I. G. EH. MAASSIO,
DOCT. PHIL.

DIE XVI. SEPT. MDCCLXXXI.

INDE AB HORA X MATVTINA
STIPENDII CAVSA

DEFENDET
AVCTOR
JOACH. IVL. THEOPH. SEGER,
PRIGNITIVS, THEOLOGIAE STUDIOSVS.

HALAE. TYPIS HENDELIANIS.

Paulli Apostoli locum, qui est in II Epistola ad Thesalonenses, e difficultimis vnum et ab interpretibus, hic maxime inter se dissentientibus, mirifice esse vexatum, quis ignorat? Minoris Asiae ecclesiarum historia mutilata hanc obscuritatem efficere videtur. Ex hac autem interpretum disensione et loci ipsius obscuritate sine dubio sequitur, vnumquemque pro lubitu adnuere posse sententiae, quam ipse veri simillimam iudicat, ita ut a nullius auctoritate destinetur. Quis enim interpretum modestorum suam hujus loci interpretationem

A 2

di-

dixerit vnice rectam ac veram? Ne autem
ego tiro immodestiae arrogantiaeque speciem
prae me feram, quod locum, in quo multo-
rum iam vel doctissimorum virorum desudavit
diligentia, explicandum mihi proposuerim,
ingenue fateor, me hic solummodo sequi. S. V.
KNAPPPI nostri sententiam, quam omnium
veri simillimam et verbis non minus quam con-
textui aptissimam ducere diutius dubitare non
possum. Hanc exponere pro viribus meis at-
que defendere in hoc dissertationis specimine
conabor: aliorum autem multorum sententias
partim spatii causia attingere non possum, par-
tim has fere omnes V. KOPPE excus. II. in
hanc epistolam iam recensuit. Cf. etiam V.
NOESSELTI disputatio in totum hunc locum
in Opuscul. fascic. II. pag. 256. Ne autem
plane aliorum sententias taceam, de duabus
vñstatissimis pauca solummodo addam.

Multi sunt qui credant, Apostolum hic
loqui de pontifice et imperatore Romano. Se-
cundum horum sententiam *αρχητος της αυτο-
της* est pontifex et *ο κατεκλων* imperator

Ro-

Romanus. His *apostolica* est discessus a puriori doctrina christiana. Ecclesia autem Romana hunc locum inuicem interpretatur de ecclesia evangelica. Haec huius loci interpretatio est usitatisima, an iure? necio. Nam vbi nam gentium temporibus apostolicis nullum aderat signum futuri pontificis Romani imperii atque *apostolica*, et quo tandem modo tum pontifex Romanus pertinuit ad Thessalonices? De tali autem re Paullus loqui videtur, quae omnino ad illos pertineat, forsitan quam illi viuentes adhuc visuri sint. Eventus praeterea oraculo minime respondere, videtur cf. V.
KOPPE l. c.

Allii Paullum de Iudeorum feditione atque impetu in dominationem Romanam loqui putant. Huic sententiae magis assentirem quam praecedenti, nisi nonnulla, ad locum ipsum proponenda, contra eam facere videantur. Me enim fateor idoneam causam non assequi, cur Paullus, ad Christianos gentiles verba faciens, de homine, motum inter Iudeos excitaturo, tam diligentius disputaverit.

A 3

Quid

Quid? Qui huic sententiae adnuunt, voces
v. 4. ita accipere coguntur, ut nesciam, an
non omnis tollatur usus loquendi, quod nempe
concedere non possunt, tribui subiecto defec-
tionem a Deo s. a religione Christiana,

V. KOPPE statuit l. c. hic adesse impietatis
descriptionem ex loco Danielis XI, 36.
repetitam. Est quidem omnino impietatis de-
scriptio et Paullum ad hunc Prophetae illius
locum citatum respexisse dubio fere caret.
Attamen non meram in genere impietatis de-
scriptionem Apostolus Thessalonicensibus praebere
velle videtur. Patet nempe ex loco ipso
attente perfecto Paullum hic loqui de re:

- a) quae accurate ad ecclesiam, ad quam
litteras mitteret, pertineat, (id quod
mihi in genere proprietas epistolae cuius
libet fere necessaria esse videtur,) REICUS
- b) quam rem ipsi viuentes adhuc visuri sunt.

Denotare igitur Apostolus videtur verbis
istis: *ανθρωπος της αιφεντιας, οιος της απο-*
REICUS

Λειας, αντιμεμφενος και ο προσωπομενος etc. hominem
 nem seditionis vel impostorem vel falsum doc-
 torem iudaizantem in ipsa Thessalonicensium
 ecclesia versantem, qui inimicissimus Apostoli
 et verae religionis christiana novis rebus stu-
 deret, aperte publiceque autem agere nonadum
 conaretur, vsque dum Paulus adhuc versare-
 tur inter viuos. Metuere autem omnino de-
 bebat Apostoli auctoritatem et ecclesiae in
 eum amorem. Ipse Apostolus ab his imposta-
 ribus eorumque improbo coetu maxime erat
 offensus atque vexatus et ab iisdem non solum
 ex hac ipsa ecclesia sed ex urbe etiam Berea
 erat fugatus. Quum igitur hi Apostoli admer-
 farii ipsum impedirent, quo minus pro lubitu
 atque flagrante suo desiderio religionem christi-
 anam propagaret; quum ederent oracula falsa
 et commentitios sermones atque epistolas sub
 Apostoli nomine circumferrent: iure meritoque
 Paulius eos castigat improbosque increpat gra-
 niissimasque Dei poenas minatur. Poenis enim
 propositis sine dubio efficere vult, ut ecclesiae
 ciues ab hac improborum societate abhorreant,
 v. 8-12.

A 4

Cae-

Caeterum Apostoli, vt in hoc nostro loco
Paulus, nūnquam tempus aduentus Christi ad
iudicium extremum accurate definint; nihil
amplius de hoc tempore se scire profitentur nisi
hoc vnum: variam antea errorum scelerumque
contagionem atque calamitatum pestem esse
metuendam, dum ad Christi sermones respice-
re videntur. Vnde demum concludunt, non
adeo propinquum illum diem futurum, quam
multi sperent.

Errare videntur, qui hunc Apostoli locum
cum rerum in ecclesia christiana gestarum even-
tu comparare, atque ex hoc illum vel plane
interpretari vel saltem quodammodo illustrare
voluerunt. Rarissimae enim et mutilatae solum-
modo exstant illarum ecclesiarum notitiae.
Constat autem multos post Apostolorum obi-
tum existisse in illis regionibus falsos docto-
res qui christianorum coetus et religionem turbare
confueuerant. Reliqua, quae huc per-
tinent, in singulis explicandis proferam.

CAPVT

o loco
iti ad
nihil
ur nisi
mque
esse
spice-
non
uam

cum
uen-
lanc
rare
um.
iae.
obi-
cto-
ur-
er-
T

C A P V T . II.

v. I. 2. ερωτῶμεν - οὐ σίγαρε τοῖς Χρ-

σε.) „Rogamus autem vos, fratres, de adven-
tu domini nostri Iesu Christi, ne subito dimo-
neamini de sententia vestra, aut perterreamini
vel oraculo vel sermone vel epistola, tanquam
nostra, quasi iam immineat dies Iesu Christi.“
Παρθένος, praesentia sive aduentus Christi so-
lennis, ad regnum inaugurandum, sive ad iu-
dicium extremum. Παρθένος Χριστός significat
saepe eversionem Hierosolymorum, quae in
N. T. semper Christo tribuitur. Hic autem
ex contextu constat, sermonem esse de aduen-
tu Christi ad iudicium extremum. De hac
enim re magna erat dissensio inter Thessalonici-
enses, et Apostolus iam de ea erat locutus
in Thess. IV, 13. sqq. Haec παρθένος notio
patet etiam e voce επισυναγωγη, congregatio
nistra ad Christum sive introductio in vitae
aeternae beatitatem. επ' αὐτοῦ i. e. πρὸς αὐ-
τον cf. Lue. X, 9. εἰς τὸ μη i. e. τοῖς μη. ερω-
τῶμεν ὑμας τοῖς μη σαλευεοθεα, a σαλος salum,
vnda maris, vnde dicitur ναυς σαλευεοθεα
quum fluctibus agitur. Visitatissimum deinde

A 5

est

est de animi agitatione seu turbationibus mentis. *σαλευσθαι* itaque est turbari, terrefieri, praecipue si coniungitur cum vocibus *από νοος*. Latini dicunt, de statu mentis deturbari aut animo cadere (*muthlos gemacht wurden*). Posunt autem haec verba alio etiam modo sumi: *νόησις* est sententia, *από νοος σαλεύειν*: esset itaque sententiam mutare. Paullus nempe miratur, cur Thessalonicenses subito sententiam suam de aduentu Christi mutauerint, quum scilicet illi hanc rem iam ab eo edocti essent in prima Epistola et sine dubio etiam quum inter illos versarietur. (v. 5.) *Θρησκευθαι* turbari, terrefieri. Quaeritur, cur Thessalonicenses turbati fuerint per instantem domini diem. Causae huius timoris sunt obscurae. Fortassis tremebant quoniam quodvis inopinatum solenne ac repentinum timorem iniicit quamquam laetum affulgeat. Fortitan autem falsi doctores illis persuaserant, diem domini proxime instare. Quum autem viderent Thessalonicenses spem suam in hac re frustrari, omnem hanc sententiam relictentes, terrefacti timebant, ne fortitan nunquam Christus in terram sit redditurus.

Paul-

Paulus respondet: redditurus quidem est, sed tempus illud nondum imminet. *Hoc vero* saepius est quoduis oraculum sive vaticinium s. vere illud a Deo sit s. tale esse dicatur. 1 Cor. XII, 10. 1 Ioh. IV, 1-3. Alii subintelligi volunt oraculum, (seu Christi seu Danielis s. ipsius Pauli) falso a Thessalonicensibus intellectum. Quoniam autem sermo est de commentitiis sermonibus atque epistolis, falsa oracula ab impostoribus edita intelligenda esse videntur. Alii nempe iactabant, se doctrinam illam falsam, quam docebant, coram ab Apostolo accepisse; alii autem circumferabant epistolas nomen Pauli mentientes, quod etiam apparebat ex loco v. 15. Quamquam enim particulam *ως* (*δι* *ημον*) negandi aut dubitandi vim hic non habere alii velint, laudantes locum 2 Cor. V, 19.: contrarium tamen ex verbis ipsis elucere videtur, sicut praeceps ex loco 2 Thess. III, 17., ita, ut Apostolus non de male intellectis oraculis aut sermonibus aut epistolis loquatur sed de falsis ac suppositis.

v. 3. μη τις ἴμας etc.) supple: ὅρατε,
 φυλαττεσθε. „Nemo vos vlo modo fallat.“
 Male hic versus cohaereret cum antecedenti si
 Apostolus illic locutus non fuisset de falsis ora-
 culis et commentitiis epistolis sermonibusque.
 ὅτι.) Aposiopesis, et subintelligendum est
 μη παραγγελται η τε Χριστος ημερα fine aliud
 simile. Longior nempe descriptio hominis per-
 ditissimi fecit, vt Apostolus constructione in-
 choata excideret. αποστολια ex vsu lingua
 hebraica est quoduis vitium. Hic autem ex
 contextu patet, denotari improbatatem contra
 Deum, defectionem a Deo sive religione chris-
 tiana, cf. v. 4., vbi summa in Deum impie-
 tas describitur. αποκαλυπτεσθαι, publice se
 producere, publice agere. ανθρωπος της
 ομιλητιας, (d. Fretter) scelestissimus ille.
 Est formula hebraica plane respondens
 graecae: παρανομος, ανομος, ανιμοτολος.
 Eius plane synonymum est υιος της ανω-
 λειας. Ex linguae enim hebraicae genio, for-
 mula, filius vitii eiusdam, significat versatissi-
 mum in hoc vitio, sive hominem perditissimum.
 ομιλητια dicitur de quoquis scelere, de sedicio-

ne

ne etiam ut Hebr. XII, 3. X, 26. et alibi. Constat igitur videtur Paulum hic loqui de defectione a Deo vero, sive a religione christiana. An autem Paulus unum seu singulum hominem an plures his verbis denotare voluerit, ex verbis ipsis intelligi nequit. Collectue enim forsitan loquitur ut Ioannes I epist. II, 18. qui ipse τον αυτικόν de multis Christi aduersariis interpretatur. Caeterum in his mere hebraicis formulis, maxime in priore ἀνθεποντος της ἀπαρτίας, qua nusquam alibi Apostolus vtitur, iam veteris oraculi vestigium non est practermittendum. Ex v. 4. autem mirifice patet Paulum respexisse ad Danielis Cap. XI, 36. Inde repetit impietatis descriptionem eamque ad prodigia aduentum Messiae pрагressura accommodat. Multi Paulum ad recens inter Iudeos notum oraculum respexisse putant, sed sine rationibus satis probatis. Accommodare itaque Apostolus videtur verba notionesque, quibus Propheta de Antiochi Epiphanis regis impietate in Deum vtitur ad impostorum quos increpat irreligiositatem.

v. 4. ὁ οὐτικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος
 simul pertinere videtur ad εἰς πάντα θεούς
 αὐτούς et ὑπεραιρόμενος est se efflare, se ef-
 ferre contra aliquem. εἰς πάντα λεγομένους
 θεούς καὶ σεβασμούς non κατὰ γῆν sed secun-
 dum sensum accipio, i. e. in genere contra Deum.
 Sensus singulorum verborum repetitus est ex
 Dan. 1. c., vbi Antiochus rex describitur ini-
 pius tum in suae gentis Deos tum in Ichouam
 ipsum. εἰς πάντα λεγομένους est itaque contra
 Deum et eius instituta. σεβασμός quodcumque
 ad cultum diuinum pertinet e. g. templa, aerae
 Deorum statuae Act. XVII, 23. εἰς contra, ad-
 nuersus Matth. X, 21. Marc. III, 24. ὡς εἴ-
 τον - εἰς εἰς θεούς.) Sensus loci esse videtur
 apud Dan., nefanda verba loqui contra Deum
 summum aut veille ut sua instituta sermonesque
 pro Dei oraculis habeantur. Est enim oratio
 poëtica et symbolica. Sensus loci totius ita-
 que est: Perditissimus ille se Deo obedientem
 non praebet sed eius instituta destruere cona-
 tur; nimicrum perditissimus ille, qui seditionem
 facit effertque fere contra eninem, qui
 Deus dicitur et venerabilis, (Dei omnisque
 cul-

cultus diuini superbus contemtor) ita ut instar
Dei audeat in templo confidere atque se ipsum
praebere Deum.

v. 5. Iam Paullus Thessalonicensibus
in memoriam reuocat, se quondam hac de re
copiosius clariusque cum illis esse collocutum.
Forsitan Apost. hic luculentius loqui non vult,
ne malum reddat peius, ne seditionis impro-
bitatisque scintillam magis magisque suggerat.
Nam impostores ipsos, inter Thessalonicenses
versantes, hanc epistolam legisse minime du-
bitarem cf. v. 8 - 12.

v. 6. *Kai ruy to κατεχον οιδατε:* „at-
qui scitis quid illum impedit quo minus erum-
pat publiceque se ostendat.“ *Κατεχον* hic qui-
dem est neutrum, statim autem v. 7. in mascu-
linio dicitur ὁ κατεχὼν. Facile igitur appetet
hominem subintelligi, et minime a veri simili-
tudine abhorret, hunc esse Paullum ipsum, qui
propter auctoritatem atque ecclesiae amorem,
vsque dum viueret, molimina illa publica fa-
cile retinere potuit, *εν τῷ εαυτῷ καιρῷ* tempus

stu-

studiiis suis idoneum. Paullus modestiae causa femet ipsum non nominat, non dicit, per sua studia repressum iri seditionem illam contra religionem christianam. Caeterum facile concilere potuit, se extincto nullum esse adfuturum, qui hanc irreligionem supprimat.

v. 7. το γαρ μυσηγον etc. μυσηγον της ανθρωπικης επεγειται i. e. ανθρωπικη επεγη. εν μυσηγη, per hebraicum notum. „Occulto iam serpit seditio usque dum, qui cohibet e medio sit sublatus.“ μυσηγον simpliciter in h. l. est quidquid alias latet Rom. XVI, 25, adiuncta tamen nonnunquam inauditae turpitudinis notione. ανθρωπικη est synonymum της ανθρωπιδας v. 3. επεγειται perpetuo apud Paullum active dicitur, agere, operari cf. 2 Cor. I, 6. Ephes. III, 20. Rom. VII, 5. 2 Cor. IV, 12. επ μετε γνωσθαι, e medio tolli: significatio visitissima est mortis violentae, quam quidem Paullus quotidianus die ab adversariorum crudelitate metuere debebat vereque metuebat, quod ex pluribus epistolarum locis satis superque constat cf. 1 Cor. XV, 31. Praeterea ex Apost. ipsius

ipius scriptis patet, illum magnopere veritum fuisse, ne post obitum suum impii et flagitiū homines ecclesias christianorum perturbarent, et ad deserendam religionem sollicitarent Phil. I, 23-25. Act. XX, 28-30. Thessalonicenses autem h. I. breui tantum et subobscurā eiusdem rei significatione opus habuissent videntur; quum reī eandem alio iam tempore copiosius et expressius edicti essent (v. 5.) *μονογ* ad *έως* referendum est.

v. 8. *Kαι τοτε - οὐ αὐθίποιος* „et tunc prodet se seditionis ille, scelestissimus ille“ *αὐθίποιος* est idem, qui supra *οὐ αὐθίποιος της αρχαρος*, dictus est. *ἐν οὐ κυριοῖς - ταῖς σουαροῖς αὐτεῖς*. Post *οὐ κυριοῖς* addunt *Ιησοῖς* multi Codd. Vers. et Patres. Symbolica iterum sive poetica descriptio potentiae diuinae ex Vet. Test. repetita, et quoniam his verbi utuntur V. T. Scriptores de Deo Iehouā, Paullum de Deo patre non de filio loqui putarē. Vox *παρεστατας* praeterea improprie est sumenda et hic significat quod saepissime, nempe quandam potentiae diuinae affectionem, sive noxiā si-

ne salutarem. Deus enim venisse dicitur, si poenis aliquem afficit, aut e contrario si beneficia confert. Sic veteres non solum loquebantur: sic etiam cogitabant. Quomodo enim Deus, cuius praecipua sedem in coelo collocabant, agere possit, si non adueniat, comprehendere non poterant. Sunt haec omnino notiones infantiae generis humani. Επιφανεία της παρθένας est παρθένος επιφάνης, aduentus Dei splendissimus, insignis poenis grauisimis. Per επιφανείαν (presentiam Deorum) eitam profani intelligent saepe potentiam sive vim eorum, facta tremenda sive salutaria. Dyon. Halicarn. A. L. II. 68. Vesta την επιφανείαν επεδείχσατο τοῖς αδικούσιν γυναικεῖς παρθένοις. μαλισκεῖν, penitus perdere. τῷ πνευματι τῷ σωματος ἀντεῖ, solo afflatu, solo verbo cf. Ps. XXXIII, 6. Ef. XI, 4. Poëtica et symbolica iterum descriptio potentiae diuinae. Ceterum non a verisimilitudine abhorret, Apost. his verbis commonere voluisse impostores, vt ab incepto proposito abstinent.

, Et

„Et tunc prodet se seditionisimus ille (nihil amplius veritus, ingenio quali utatur, declarabit) quem dominus penitus perdet vi sua potentissima et e medio tollet quum maiestate insignis adueniet, (quum eum poenis grauis simis afficiet.)“

v. 9. ἐστιν η παρεγγανη - τερατα ψευδεσι)
„Ille quum aderit, varia miraculorum fraudulenterum genera vi Satanae patrabit.“ ἐ ad τοις ανθροις v. 8., non ad proximum subiectum esse referendum nemini non liquet. δυναμις, οπιστηκαι et τερατα non anxie sunt distinguenda. δυναμις significat miracula patrandi vim, saepius autem miracula ipsa cf. Math. IV, 23.

I Cor, 5. Act. II, 22. Ψευδος significat vanitatem miraculorum. Ψευδος, ex hebreis mo noto, miracula falsa. η παρεγγανη αυτοις etc. quum aderit patrabit miracula. Κατ' ενεργειαν τοις σαραντα, vi Satanae. Quidquid malum, praecipue impedimentum religionis christiana, Satanae operationi tribuitur. Has similesque notiones atque opinioinculas Iudaei ex Babylonicō exilio reportauerant. Exstitisse vero il-

Iis temporibus eiusmodi homines, qui miraculis falsis populum a doctrina christiana avertere stuperent, confirmat exemplum Elymae præstigiatoris Act. XIII. cf. Eisenm. I, 150.

v. 10. Καὶ εὐ πάσῃ απάτῃ τησδεμίᾳ: impiarum fraudum omni genere. απάτη artes fraudulentæ, sive illa doctrina falsa mixta cum artium magicarum studio. απάτη τησδεμίᾳ pro απάτῃ αδικίᾳ i. e. απεβόης, nam αδικία saepissime est απεβοήσα. Απολύμενοι sunt impostorum sectatores, qui ob hanc ipsam causam infelices dicuntur. ἀθέϊ, propterea quod. αληθεία, religio christiana, ut saepissime in N. T. φερούσῃ την αληθείαν δεχεθαί i. e. την αληθείαν αγαπάσαι operam dare doctrinae christiana. eis το σῶματα, qua seruari potuissent,

„Omni quidem impiarum fraudum genero inter infelices sectatores suos ventur, quoniam non amplexi sunt veritatem qua seruari potuissent.“

v. 11. καὶ διὸ τρέποι etc. „qua propter permitte Deus, ut grauissimis pseudopropheta-

rum fraudibus decipiuntur. *πεμψει*, permit.
tet, vt tales res eveniant. Sic enim veteres
loquuntur, vt Deum quasi auctorem mali sta-
tuant, quum tamen hoc solummodo adesse ob-
causas necessarias patiatur. In genere apud
veteres, sive Iudeos sive gentiles, Deus im-
mediate agit, sive in pupiendis improbis sive
in remunerandis bonis. *ενεργειαν πλανης* i.
e. *πλανην ενεργην* fraudes speciosas, grauissimas,
quae sensibus blandiuntur. *Ψευδος*: doctrina
spuria.

V. 12. *τια* est *ενβατικον*, ita fiet, vt
omnes etc. *ηγανη* est vocaculum medium et
h. l. pro *κατα ηγανη* poenis afficere. *αληθεια*,
religio christiana cf. v. 10. *αδινια*, impietas
sive fraus, vt supra. *ευδοκεω* idem quod *εγερ-*
πων sive *δεχεσθαι την αγαπην της αληθειας*
cf. v. 10.

Caeterum his verbis Apost. Thessalonicensis
monere videtur, vt a pseudoprophetarum
doctrina abstineant, dum gravissimas Dei poe-
nas *τοις απολλυμενοις* minatur.

THESES.

THESES.

I.

E rebus externis pulchritudo non nisi eis
competit, quae oculis auribusque sunt obiectae.

II.

Ars mnemonica non continet regulas uni-
versales, quarum cognitione memoriam auger-
possi.

III.

Principium, quod audit contradictionis,
in omni cognitione humana absolute est pri-
mum, licet sint inter recentiores qui repug-
nent.

IV.

IV.

Quaelibet lingua humana idearum affacia-
tione nascitur, tamquam ratione sua remota.

V.

Quo quisque magis optat aliquam rem, eo
credit facilius.

VI.

Mors voluntaria nullo modo potest de-
fendi.

VII.

Omnis veritas, quam ratione cognosci-
mus, est veritas necessaria.

... die manche sinnest undt redet
... deren mit eisler untersezt undt sezt

ce ... der manche sindt, der man eisler ist
... der manche sindt, der man eisler ist

IV

... der manche sindt, der man eisler ist
... der manche sindt, der man eisler ist

IV

... der manche sindt, der man eisler ist
... der manche sindt, der man eisler ist

halles, Diss., 1788-91

Sb.

vDn78

Farbkarte #13

DISSESSATIO PHILOLOGICA.

AD LOCVM
THESSAL. II, I -- I2.

QVAM

PRAE S I D E

G. EH. M A A S S I O,

DOCT. PHIL.

E XVI. SEPT. MDCCCLXXXI.

INDE AB HORA X MATVTINA

S T I P E N D I I C A V S A

DEFENDET

A V C T O R

ACH. IVL. THEOPH. SEGER,

PRIGNITIVS, THEOLOGIAE STUDIOVS.

HALAE. TYPIS HENDELIANIS.

15

1791, 1
10

A